

Til de berørte myndigheder:

Miljøstyrelsen
Naturstyrelsen
Miljø- og Ligestillingsministeriet
Landbrugs- og Fiskeristyrelsen
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og
Fiskeri
Klima-, Energi- og
Forsyningsministeriet
Ministeriet for Grøn Trepert
Kommunerne

J.nr. 2025 - 26673
Ref. K&K-SGAV
Den 05. januar 2026

Høring af berørte myndigheder om forslag til afgrænsning af strategisk miljøvurdering af ny udledningsbaseret markregulering af landbruget fra 2027

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) forventer forud for planåret 2027 at sende udkast til bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag m.v., bekendtgørelse om udlednings- og gødningsregnskab og bekendtgørelse om udledningsbaseret markregulering m.v. i offentlig høring.

Bekendtgørelserne udmønter Lovforslag om bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser m.v. i land- og skovbruget, og de udgør plandokumentet for udledningsbaseret markregulering (UMR; tidligere også omtalt Ny Kvælstofregulering, Ny reguleringsmodel, NKR el. NRM). Loven og bekendtgørelserne træder i kraft den 1. januar 2027.

Kvælstofregulering af landbruget ændres fra i dag at være en inputbaseret regulering baseret på kvoter for kvælstof tilført på markerne til en outputbaseret regulering baseret på kvoter for udledning af kvælstof fra markerne til vandmiljøet, således at fokus for reguleringen er kvælstofudvaskning fra rodzonen og kvælstofudledning til kystvande, i stedet for at regulere kvælstofaktiviteter på marken.

Det er besluttet at miljøvurdere hele UMR som en samlet plan.

Bekendtgørelserne, der udgør planen for UMR, omfatter da:

1. Lovforslag om bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser m.v. i land- og skovbruget
2. Bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag m.v.
3. Bekendtgørelse om udledningsbaseret markregulering m.v.
4. Bekendtgørelse om udlednings- og gødningsregnskab

UMR indebærer en væsentlig omlægning af rammerne for regulering af landbrugets kvælstofudledning. Modellen udmøntes gennem ændringer af flere bekendtgørelser, men

udspringer af én samlet politisk aftale og fastlægger nye overordnede principper for reguleringens udformning. Det vurderes, at en samlet miljøvurdering af kvælstofreguleringsmodellen bedst understøtter en helhedsorienteret vurdering af miljøpåvirkninger og dermed i højere grad muliggør vurdering af kumulative effekter. Kvælstofreguleringen er i direkte samspil med flere EU-direktiver, herunder bl.a. vandrammedirektivet, habitatdirektivet og nitratudirektivet, hvorfor en samlet strategisk miljøvurdering muliggør at vurdere samspillet mellem direktivernes målsætninger samt identificere eventuelle indbyrdes konflikter for hele kvælstofreguleringen. Med en samlet strategisk miljøvurdering undgås ligeledes også gentagelser og overlappende vurderinger på tværs af bekendtgørelser og miljørapporter, og der sikres herved en mere effektiv behandling af reguleringens samlede miljøeffekter.

UMR erstatter følgende lovgrundlag ved ikrafttrædelsen 1. januar 2027. Enkelte bekendtgørelser vil overlappe med ovenstående bekendtgørelser indtil deres udløb den 31. juli 2027:

1. Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag (gødskningsloven)
2. Bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2026/2027
3. Bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning
4. Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2026/2027
5. Bekendtgørelse om krav om etablering af målrettede efterafgrøder i planperioden 2026/2027
6. Bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler for planperioden 2027/2027

Ifølge miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, nr. 1-2, skal myndigheder gennemføre en miljøvurdering af planer og programmer, hvor disse vurderes at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet. Der er ikke foretaget en forudgående screening efter § 10, da det vurderes, at indførelsen af UMR skal miljøvurderes.

Der er i vedlagte bilag A (nedenfor) redegjort nærmere for påvirkninger, som SGAV finder relevante at inddrage i miljøvurderingen herunder også hvilke elementer, der vil blive screenet, og endeligt hvilke elementer der vurderes ikke omfattet af krav om miljøvurdering. I vedlagte bilag B (nedenfor) er beskrevet hvilke forhold, der miljøvurderes. Med henblik på afgrænsning af miljørapportens indhold skal SGAV høre de berørte myndigheder om, hvorvidt der er særlige oplysninger eller emner, der bør indgå i miljørapporten, udover hvad der følger af bilag A og B.

De berørte myndigheder udgøres i denne sammenhæng af Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Miljø- og Ligestillingsministeriet, Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet, Ministeriet for Grøn Trepert, samt kommunerne.

Høring af afgrænsning foretages ved berørte myndigheder i to uger, fra den 6. januar - 20. januar 2026.

Udkast til miljørapport, direktivvurderinger og plandokumentet bestående af de bekendtgørelser og lovforslag forventes sendt i offentlig høring i seks uger i april 2026.

Bemærkninger til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs afgrænsning bedes sendes til kvaelstof-klima@sgav.dk (med Cc. til mfriis@sgav.dk) med angivelse af j.nr. 2025 – 26673 senest den 20. januar 2026 kl. 12.

Med venlig hilsen

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Bilag A

1. Beskrivelse af planen og dens forhold

Af *Aftale om et Grønt Danmark* af 24. juni 2024 og *Aftale om Implementering af et Grønt Danmark (trepartsaftalen)* af 18. november 2024 fremgår, at den nuværende markregulering af landbrugets kvælstofudledninger erstattes af udledningsbaseret markregulering (UMR) i 2027.

I UMR ændres den nuværende regulering, så landbruget fremadrettet reguleres ud fra hvor meget kvælstof, der må udledes fra markerne til vandmiljøet fremfor hvor meget kvælstof, der må tilføres på markerne. Den nye regulering træder i kraft 1. januar 2027. Det er aftalt med *delaftale om overgang til ny kvælstofreguleringsmodel* af 3. december 2025, at økologiske bedrifter omfattes af UMR. Reguleringen omfatter dermed alle, der i dag er omfattet af Register for Gødningsregnskab.

UMR skal løfte en højere del af kvælstofindsatsbehovet end den gældende kvælstofregulering i medfør af de tidligere nævnte bekendtgørelser gør i dag. Modellen er lavet på en sådan måde, at den indsats som skal hentes ved UMR kan justeres som følge af udtagningsdagsordenen

Der er forskel på hhv. *udvaskning* og *udledning* i UMR, og der er to grænser, som bedrifter skal overholde; basisudvaskningsgrænsen og udledningskvoten.

Basisudvaskningsgrænsen

For kvælstofudvaskningen til rodzonen fastsættes en basisudvaskningsgrænse, som fastsætter et niveau for tilladt udvaskning. Udvasningen beregnes med NUAR-beregneren. I NUAR-beregneren indgår bl.a. det samlede kvælstofinput, effekt af afgrødevalg, effekt af jordbund og afstrømning. Yderligere kan der tilføjes en reduktionseffekt, hvis der etableres virkemidler. Basisudvaskningsgrænsen varetager hensyn i nitratdirektivet og habitatdirektivet, ligesom bl.a. de pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder gør i dag.

Basisudvaskningsgrænsen vil i 2027 erstatte kravet om de pligtige efterafgrøder samt kravet om husdyrefterafgrøder i oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder. Sidstnævnte sker vedindførelsen af en stedfast opfyldelse af basisudvaskningsgrænsen.

Den præcise udformning af basisudvaskningsgrænsen er ved at blive fastlagt. Den fulde model for basisudvaskningsgrænsen vil indgå i miljøvurderingen.

Udledningskvoten

Udledningen fra rodzonen til kyst beregnes ved at gange udvaskningen med kvælstofretentionen (retentionskortet 2025). Der er en begrænsning på hvor meget den enkelte bedrift må udlede til et kystvand. Denne begrænsning er afgjort af bedriftens udledningskvote. Indsatser i basisudvaskningsgrænsen medregnes i overholdelse af udledningskvoten.

En bedrift er forpligtet til at sikre, at udledningen fra bedriftens marker i det pågældende år er i overensstemmelse med bedriftens udledningskvote i det pågældende år. Forpligtelsen gælder separat for alle kystvandoplande, som bedriften har arealer i. Det betyder, at bedriften skal sikre

overensstemmelse mellem bedriftens udledning fra marker i et specifikt opland med bedriftens udledningskvote i det specifikke opland. Manglende efterlevelse af udledningskvoten vil medføre, at bedriften bliver sanktioneret, og den manglende effekt fratrækkes i udledningskvoten det efterfølgende år.

Udledningskvoten implementerer vandrammedirektivet, ligesom de målrettede efterafgrøder og indsatsbehovet i vandområdeplanerne gør i dag i medfør af bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler. Der er på baggrund af vandområdeplanerne fastsat udledningsmål for alle danske kystvande. Udledningsmålet angiver den maksimale tilladte udledning af kvælstof fra landbrugsarealet, der er forenelig med opnåelse af god økologisk tilstand i medfør af EU's vandrammedirektiv. På baggrund heraf fastsættes udledningsgrænser med en kvotetildelingsmodel. Udledningsgrænser er den mængde kvælstof, der må udledes pr. ha markareal til alle kystvandoplandene, som i udgangspunkt svarer til det samlede udledningsmål, idet der dog sættes et loft for reguleringstrykket givet ved det såkaldte 'braklægningspunkt'.

Udledningsgrænserne er så at sige fordelingen af udledningsmålet op på et kystvandoplands markarealer. Udledningsgrænserne pr. mark omsættes til en samlet udledningskvote for bedriften i et givent kystvandopland. Bedriftens udledning til kyst respekterer da altid de geografiske grænser for kystvandoplandene. Har en bedrift arealer i flere kystvandoplande, tildeles bedriften en udledningskvote pr. kystvandopland, den befinder sig i.

Med *Delaftale om overgang til ny kvælstofreguleringsmodel* af 3. december 2025 er det aftalt, at i kystvandoplande med et højere reguleringstryk fordeles kvoterne efter en hybridmodel bestående af 25 pct. "flad model" (hvor kvoterne fordeles ligeligt ud på hver hektar) og 75 pct. "VISA-model" (hvor kvoterne fordeles, så reguleringsbyrden udlignes som følge af jordernes retention, jordtype og afstrømning). I oplande, hvor reguleringstrykket er lavt, vil kvotetildelingen være givet ved 100 procent "VISA-model".

For at give bedrifterne fleksibilitet til at håndtere udsving i kvælstofudledningen mellem årene (som følge af variationer i vejrforhold og sædskifter) indføres også en udledningskvoteopsparing. Hvis bedriftens udledning af kvælstof er mindre end bedriftens udledningskvote, kan bedrifter opspare ubrugt udledningskvote i udledningskvoteopsparingen med henblik på at kunne benytte det i et andet år i samme kystvandopland. De endelige rammer for opsparingsmekanismer, herunder begrænsninger for opsparings størrelse og anvendelse i de enkelte år samt udløbsfrist for opsparingskvoter, er endnu ikke fastlagt, men vil blive miljøvurderet så snart, der er aftale herom.

Med indførelse af udledningskvoter i markreguleringen indføres der også mulighed for, at bedrifter kan overdrage kvoter indenfor samme kystvandopland. Det vil øge omkostningseffektiviteten af reguleringen. En bedrift kan overdrage udledningskvote til andre bedrifter i kystvandoplandet, hvis bedriftens udledning af kvælstof er mindre end bedriftens udledningskvote i det pågældende år.

Virkemidler til at overholde basisudvaskningsgrænsen inkluderer efterafgrøder, mellemafgrøder, tidlig såning, præcisionsjordbrug og reduceret gødningsanvendelse, mens virkemidler til overholdelsen af udledningskvoten har en bredere palette, herunder brak og energiafgrøder.

1.1 Nye reguleringsmekanismer, der miljøvurderes

Med UMR indføres en række nye regler og en ny måde at regulere på, der erstatter tidligere reguleringsmekanismer i kvælstofreguleringen. Derudover skal markreguleringen hente en højere kvælstofindsats (målt til kyst) end tidligere. Den nye kvælstofregulering af landbruget vil blive miljøvurderet i forhold til den nuværende kvælstofregulering. Indholdsmæssige ændringer fra det nuværende system til det kommende system vil dermed blive vurderet op imod hinanden. Nul-alternativet til planen vurderes at være en fortsættelse af den nuværende kvælstofregulering med det nuværende indsatsbehov på 3.500 ton kvælstof.

1.1.1 Indsatsbehov

Nuværende kvælstofregulering: I dag skal den nuværende markregulering hente et indsatsbehov på 3.500 tons kvælstof.

UMR: Andelen af indsatsbehovet, der skal hentes med UMR, hæves til 7.900 tons kvælstof jf. *Delaftale om overgang til ny kvælstofreguleringsmodel*. Dette forventes at være til miljømæssig gavn for de danske kystvande. Herunder forventes det også overordnet set at være til gavn for den danske natur. Det skal undersøges, om de reguleringsmekanismer og eventuelle tilpasninger, der med UMR skal til for at hente den øgede indsats, kan medføre nogle miljømæssige konsekvenser.

1.1.2 Basisudvaskningsgrænsen

Nuværende kvælstofregulering: I den nuværende regulering stilles der krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Bedrifter skal udlægge hhv. 10,7 pct. eller 14,7 pct. efterafgrøder, afhængig af om de anvender hhv. under eller over 80 kg kvælstof fra organisk gødning/ha. Bedrifter kan vælge at anvende alternativer til opfyldelse af efterafgrødekravet, som f.eks. reduceret gødningsanvendelse, præcisionslandbrug, tidlig såning af vintersæd mm. Bedrifter tildeles en kvælstofkvote, men ikke alle anvender deres fulde gødningskvote. Det kan bl.a. skyldes, at de har indgået en aftale om nedsat tilførsel af gødning (f.eks. økologitilsagn), og andre landmænd har valgt at anvende den ubrugte gødningskvote til at opfylde efterafgrødekravet som et alternativ til efterafgrøder.

Der stilles i dag krav om udlæggelse af op til 34.000 ha husdyrefterafgrøder. Omfattede bedrifter tildeles et husdyrefterafgrødekrav på op til 32 pct. af deres efterafgrødegrundareal. Husdyrefterafgrøder er uddybet nedenfor i afsnit 1.1.3.

UMR: Indsatsen fra de tidligere pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder hentes ved et krav fastsat i basisudvaskningsgrænsen. Kravet fastsættes ud fra et reduktionskrav til udvaskningen beregnet ud fra gødskning til norm på den dyrkede hovedafgrøde, og er gældende på bedriftens efterafgrødegrundareal. Anvendes der organisk gødning eller mere kunstgødning end afgrødenormen forudsætter, vil reduktionskravet blive højere, da niveauet, der skal reduceres ned til, vil ligge fast for hovedafgrøden. Bedriften kan vælge at reducere ned til den tilladte basisudvaskningsgrænse med brug af virkemidlerne: efterafgrøder, mellemafgrøder, tidlig såning, præcisionslandbrug samt reduceret gødningsanvendelse.

1.1.3 Stedfasthed på basisudvaskningsgrænsen

Nuværende kvælstofregulering: Den nuværende regulering stiller krav om husdyrefterafgrøder i medfør af habitatdirektivet. Husdyrefterafgrøder fastsættes i dag ved et krav på 0-32 pct. efterafgrøder i oplande, der afvander til nitrاتفølsom habitatnatur i Natura 2000-områder eller til et kystvandopland med indsatsbehov. Kravet fastsættes efter de oplande, der afvander til nitrاتفølsom habitatnatur i Natura 2000-områder og kystvandoplandets forbrug af organisk gødning samt den enkelte bedrifts anvendelse af organisk gødning, da der differentieres mellem under eller over 80 kg kvælstof fra organisk gødning/ha. Der pålægges bedrifter, der anvender under 80 kg N/ha fra organisk gødning, et halvt krav om efterafgrøder. Bedrifter, der anvender under 30 kg N organisk gødning pr. ha, får i dag ikke et krav. Kravet kan i dag opfyldes på alle bedriftens efterafgrødegrundarealer, og det er muligt at anvende opsparede efterafgrøder.

Økologer er undtaget kravet om husdyrefterafgrøder.

UMR: Kravet om husdyrefterafgrøderne vil udgå, og forpligtelserne vil blive reguleret på en ny måde. Basisudvaskningsgrænsen håndterer merudledning som følge af anvendelsen af organisk gødning, således at formålet for husdyrefterafgrøder til dels er opfyldt. Dog for at sikre, at håndteringen af organisk gødning sker i de områder, hvor det oprindelige husdyrefterafgrødekrav var tiltænkt, indføres der stedfasthed på dele af basisudvaskningsgrænsen indenfor oplande, der afvander til nitrاتفølsom habitatnatur i Natura 2000-områder. Det skal afklares, om indsatsen på hhv. vandrammedirektivet og nitrattendirektivet vil sikre, beskyttelseskravet efter habitatdirektivet overholdes således, at de marine habitatnaturtyper i Natura 2000-områder sikres mod merudledning fra organisk gødning. Derfor vil det blive undersøgt, om stedfastheden kun skal gælde på de ikke-marine habitater. Det skal sikres, at det er den nyeste kortlægning af habitatnatur der anvendes i reguleringen, og det forventes, at flere naturtypeforekomster vil tilføjes på sigt, og der derfor vil være stedfasthed på flere oplande på sigt end i dag. Der er således behov for at kortgrundlaget for de nitrاتفølsomme habitatnaturtyper opdateres. Afklaring af mulighederne samt tidsrammen for en sådan opdatering, vil blive foretaget forud for miljøvurderingen.

Med UMR vil økologer være omfattet af stedfasthed på basisudvaskningsgrænsen.

1.1.3 Indførelse af en udledningskvote

Nuværende kvælstofregulering: Udover krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder stilles der i dag også krav om målrettede efterafgrøder. De målrettede efterafgrøder skal sikre opfyldelse af en del af indsatsbehovet (3.500 tons kvælstof) i medfør af vandområdeplanerne (vandrammedirektivet).

De målrettede efterafgrøder udgøres i dag af et frivilligt krav, hvortil der i en ansøgningsrunde gives økonomisk kompensation. Såfremt der ikke er nok ansøgere til den frivillige runde i et kystvandopland, der har ansøgt om at udlægge tilstrækkeligt med efterafgrøder, pålægges kystvandoplandet et obligatorisk krav om efterafgrøder, der ikke er kompenseret. På denne måde sikres, at hele kystvandoplandet når i mål med at opfylde indsatsbehovet, der er pålagt i det specifikke kystvandopland.

Økologer er i dag ikke omfattet af målrettet regulering.

Der er i dag i medfør af konditionalitet krav om fire pct. ikke produktive elementer og arealer på bedriftens omdriftsareal (GLM 10-krav). Kravet medfører, at mindst fire pct. af en bedrifts samlede omdriftsareal skal være afsat til ikke-produktive elementer og arealer i form af brak, herunder blomster- og bestøverbrak, småbiotoper, eksisterende markkrat, små søer eller fortidsminder

UMR: Alle bedrifter der er med i Register for Gødningsregnskab får en udledningskvote. Udledningskvoten angiver den maksimalt tilladte udledning fra bedriftens markareal. En bedrift er forpligtet til at sikre, at udledningen fra bedriftens marker er i overensstemmelse med bedriftens udledningskvote i det pågældende år. Forpligtelsen gælder separat for alle kystvandoplande bedriften har arealer i. Alle bedrifter, der er omfattet af udledningsbaseret markregulering, tildeles derfor en eller flere udledningskvoter afhængig af, om de har arealer i flere kystvandoplande. Bedrifterne beregner udledningen fra deres arealer med NUAR-udvaskningsberegneren, som estimerer udvaskningen fra rodzonen fra den enkelte mark. For at beregne udledningen til kyst indregnes retentionen. Det forventes, at bedrifter vil forsøge at reducere deres udledning ved at gøde eller placere virkemidler, hvor det opnår størst effekt ift. udlednings- og udvaskningsberegningerne. Resultatet heraf kan være, at gødning og virkemidler anvendes anderledes end i dag, så der sker en optimeret udnyttelse af de arealer, som er mest effektive ift. målopfyldelse til kyst, og dermed reducerer udledningen til kyst mest omkostningseffektivt.

Økologer vil være omfattet af reguleringen og tildeles derfor en udledningskvote.

Af Delaftale om overgang til ny kvælstofreguleringsmodel af 3. december 2025 fremgår, at GLM 10-kravet ophører fra 2027, og at kvælstofeffekten derefter skal hentes via udledningsgrænsen. Derudover fremgår, at regeringen i dialog med EU-kommissionen vil afdække muligheden for et ikkestedspecifikt ophør af kravet i områder uden indsatsbehov.

Sidstnævnte forstås som områder, hvor udledningskvoten ikke er mere restriktiv end basisudvaskningsgrænsen, og hvor det ikke vil være muligt at hente effekten fra GLM 10 i udledningskvoten.

1.1.4 Fleksibilitet mellem år på opfyldelse af udledningskvoten

Nuværende kvælstofregulering: Det har ikke tidligere været muligt i målrettet regulering at anvende en opsparingsmekanisme på efterafgrødeindsatsen.

UMR: Indsatser i medfør af vandrammedirektivet tillægges mulighed for fleksibilitet mellem år indenfor kystvandoplande, hvor kystvandets tilstand tillader det. Der indføres med UMR en opsparingsmekanisme for udledningskvoten, der gør det muligt for bedrifter at håndtere udsving i kvælstofudledningen mellem år som følge af vejrforhold, der påvirker driften og sædskifter. Hvis en bedrift udleder mindre kvælstof end udledningskvoten stiller krav om, kan den ubrugte kvote opspares til brug i et senere år inden for samme kystvandopland. Det er hensigten, at der skal indføres begrænsninger i brug af opsparingen således, at der ikke kommer for store udsving i kvælstofudledningen til kystvandoplandene mellem årene.

Fleksibilitetsmekanismen skal vurderes i sin helhed med sammenhæng til nedenstående punkter om hhv. 1.1.5 *Overdragelse af udledningskvote indenfor kystvandoplande* samt 1.1.6 *Efterafgrødebanken*.

1.1.5 Overdragelse af udledningskvote inden for kystvandoplande

Nuværende kvælstofregulering: Måden, hvorpå den frivillige runde i målrettet kvælstofregulering er implementeret (beskrevet i 1.1.3), muliggør en vis fælles indsats for målopfyldelse i det enkelte kystvandopland. På denne måde sikres, at hele kystvandoplandet når i mål med at opfylde den del af indsatsbehovet, der skal hentes med målrettet kvælstofregulering. Måden, som målrettet kvælstofregulering er opbygget på med den frivillige runde, tillader en vis fleksibilitet årene imellem for de enkelte bedrifter. Bedrifter kan byde ind med en større andel efterafgrøder i år, hvor deres sædskifter gør det nemmere for dem at udlægge efterafgrøder og omvendt en mindre andel i år, hvor det er sværere for dem at udlægge efterafgrøder – og i håb om at de øvrige bedrifter i kystvandoplandet udlægger tilstrækkeligt med efterafgrøder for ikke at blive pålagt et obligatorisk krav.

UMR: Bedrifter inden for det samme kystvandopland får med udledningsbaseret markregulering mulighed for at overdrage uforbrugte udledningskvoter til andre bedrifter inden for samme kystvandopland. Udledningskvoter kan overdrages, hvis en bedrift har ubrugt udledningskvote indenfor reguleringsåret eller, hvis der er overskud på opsparingen/fleksibilitetsmekanismen, men med begrænsninger ift. hvor stor en del af opsparingen, der kan overdrages.

Hvis en bedrift ikke overholder sin udledningskvote et år, resulterer det i en sanktion og en lavere udledningskvote i et efterfølgende år, således at mer-udledningen hentes. Mekanismen skal vurderes i sammenhæng med ovenstående 1.1.4. *Fleksibilitet mellem år på opfyldelse af udledningskvoten* samt nedenstående 1.1.6 *Efterafgrødebanken*.

1.1.6 Efterafgrødebanken

Nuværende kvælstofregulering: Der er i dag mulighed for at udlægge flere pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, end bedriftens individuelle krav tilskrives, for at opspare disse i efterafgrødebanken. Bedriften kan dermed bruge opsparede efterafgrøder til opfyldelse af senere års krav.

UMR: Der udestår en beslutning om håndtering af opsparede efterafgrøder i den nuværende kvælstofregulering. Håndteringen heraf vil blive miljøvurderet, såfremt løsningen tilskrives det.

1.1.7 Ændret betydning af kvælstofkvoten samt overholdelse af ligevægtsprincippet

Nuværende kvælstofregulering: Den nuværende regulering er inputbaseret og udgøres af den såkaldte kvælstofkvote. Kvælstofkvoten fastlægger hvor meget kvælstof, der må fordeles på den enkelte bedrifts arealer afhængig af afgrøden. Økonomisk optimale kvælstofnormer er fastsat for samtlige afgrøder og differentieret på jordtyper. Det er muligt at opnå højere kvælstofnorm og dermed en højere samlet kvælstofkvote ved forhøjet udbytte eller ved dyrkning af brødhvede. Bedriften kan selv fordele den samlede kvote på de enkelte marker ud fra bedriftens viden om lokale forhold.

Reguleringen har baggrund i nitratdirektivet fra 1991, hvor forpligtelserne har til formål at begrænse udledningen af kvælstof fra landbruget til vandmiljøet med fokus på at begrænse hvor store mængder kvælstof som må tilføres arealerne.

UMR: Der indføres en udledningskvote samt en basisudvaskningsgrænse, som forventes i nogen grad at erstatte kvælstofkvoten som begrænsning på mængden af anvendt gødning. Den endelige håndtering af kvælstofkvoten udestår, men vil indgå i miljøvurderingen i sammenhæng med ligevægtsprincippet som beskrevet nedenfor.

Den udledningsbaseret kvælstofregulering er et paradigmeskifte i forhold til, hvordan man hidtil har reguleret kvælstof på baggrund af udbringning.

Foruden paradigmeskiftet indebærer indførelsen af den nye udledningsbaserede kvælstofregulering, at landbrugets udledning af kvælstof reguleres hårdere, således at der udledes mindre kvælstof til vandmiljøet, ligesom den nye model vægter værdien af godt landmandskab højt, idet landbrugerens management af arealer har stor betydning for opfyldelsen af reguleringens krav til basisudvaskningsgrænse og udledningskvote. Det skal vurderes, om ligevægtsprincippet fortsat vil være overholdt ved dette paradigmeskift.

1.1.8 Regler for jordbearbejdning

Nuværende kvælstofregulering: I dag gælder der regler for jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder og ved omlægning af fodergræs. Reglerne fungerer som generel regulering i form af forbud mod jordbearbejdning i visse perioder afhængig af jordtypen, og er en del af de grundlæggende foranstaltninger til vandrammedirektivet.

UMR: Jordbearbejdning vil i UMR indgå i udvaskningsberegningen, og derfor vil den kommende regulering af jordbearbejdning være specifik på markniveau og i forhold til naturgivne forhold.

1.1.9 Justerede regler om forsuring som ammoniakreducerende teknik

Nuværende kvælstofregulering: På Jordbrugsvirksomheder er der ved udbringning af flydende husdyrgødning på visse arealer krav om anvendelse af særlig teknik for at reducere ammoniakemissionen fra den udbragte gødning. Jordbrugsvirksomheden kan vælge mellem forskellige teknikker, hvoraf én er at forsure husdyrgødningen i forbindelse med udbringningen, hvilket også betegnes som markforsuring. Ved markforsuring forsurer man den flydende husdyrgødning, mens man udbringer den på marken. Der stilles krav om tilsætning af en nærmere fastlagt mængde syre. Mængden afhænger af typen af husdyrgødning, og om den er afgasset eller ej.

UMR: Bestemmelsen ændres ikke som konsekvens af UMR, men en forventet ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler om forsuring vil blive udstedt med den nye bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag m.v. i forbindelse med UMR fra 2027. Derfor inddrages denne regelændring i miljøvurderingen. Årsagen til den forventede ændring er et ønske om at kunne inddrage flere parametre i fastsættelsen af kravet, så man kan opnå samme effekt med mindre syre. Desuden skal det håndteres, at en større andel af husdyrgødningen afgasses, og i denne proces tilføres mere tørstof. Dette medfører samlet set en større ammoniakemission, der skal håndteres.

1.1.10 Forbedret regulering af udsprinkling af restvand og ensilagesaft

Bestemmelsen ændres ikke som konsekvens af UMR, men en forventet ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler om forsuring vil blive udstedt med den nye bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag m.v. i forbindelse med UMR fra 2027. Derfor inddrages denne regelændring i miljøvurderingen.

Praksis på kvægbrug med tiden er ændret, så det er almindeligt at udbringe ensilagesaft og restvand ved hjælp af fast placerede sprinklere, hvilket øger risikoen for punktkildeforureninger. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler om teknikker til udbringning af gødning planlægges ændret for at forbedre mulighederne for at forebygge forurening fra de fast placerede sprinklere.

1.1.11 Evt. senere dato for afslutning af lukkeperioden for flydende gødning

Bestemmelsen ændres ikke som konsekvens af UMR, men en forventet ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler om forsuring vil blive udstedt med den nye

bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag m.v. i forbindelse med UMR fra 2027. Derfor inddrages denne regelændring i miljøvurderingen.

Perioden, hvor det ikke er tilladt at udbringe flydende gødning på markerne (også kaldet en lukkeperiode), forventes ændret til at afsluttes senere end den 1. februar, hvis informationer fra AU viser miljømæssigt belæg for en ændring. Den gældende regel findes i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9.

1.1.11 Samlet tilpasning til UMR

Miljøvurderingen vil endeligt forholde sig til kumulative effekter af UMR for alle ovenstående elementer. Det forventes, at da UMR skal løse et højere indsatsbehov end nuværende kvælstofregulering, og at sædskifterne skal have en lavere udledning til kyst, vil det forbedre vandmiljøet i kysterne. Tilpasningen til UMR kan betyde en generelt lavere anvendelse af kvælstof i landbruget, en lavere udvaskning og udledning, sædskifteændringer, udtagning af landbrugsarealer, omlægning af arealer, større tildeling af kvælstof på jorde, der har god retention eller gode jordbundsforhold, der kan mindske udvaskning til rodzonen og udledning til kyst og lavere tildeling af kvælstof på områder med mindre gode jordforhold. Dette kan betyde, at der kan ske ændringer i sædskifter og ændrede effekter på natur, overfladevand og grundvand, og det er miljøvurderingens hensigt at sikre, at disse belyses, og at der skabes overvågningsprogrammer eller anden nødvendig håndtering heraf.

1.3 Planlagt regulering, som vurderes ikke at være omfattet af kravet om miljøvurdering

Øvrige justeringer til UMR vurderes ikke at være omfattet af kravet miljøvurdering eller om kravet om forudgående screening for miljøvurderingspligt.

1.3.1 Faglige forudsætninger

Opdateret faglig viden og faglige forudsætninger for udvasknings- og udledningsberegningerne, som retentionskortet, jordbundsforhold, afstrømning, effekten af efterafgrøder og lignende vil indgå i beregningerne for udledning og udvaskning, men miljøvurderes ikke. Ligeledes vil det ikke blive miljøvurderet, at der kan forekomme kystvandoplande, hvor udledningskvoten er mindre end basisudvaskningsgrænsen, da indsatsbehovet her ikke er højt, og der derfor ikke vil være behov for en yderligere vandrammedirektiv-indsats udover nitratdirektivindsatsen i basisudvaskningsgrænsen. Dog vil basisudvaskningsgrænsens effektivitet som en korrekt implementering af Danmarks forpligtelser i medfør af nitratdirektivet blive miljøvurderet.

1.3.2 Regler fra gødskningsbekendtgørelsen

Kvælstofnormer for afgrøder

De økonomiske optimale kvælstofnormer for de enkelte afgrøder, som anvendes i kvælstofreguleringen i dag, vil anvendes i UMR. Normudvalget bestående af repræsentanter fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, universiteterne og erhvervet fastsætter normerne for en treårig periode.

Husdyrnormproduktion samt korrektioner af normproduktion

Der ændres ikke på indhold i regler for husdyrnormproduktion og korrektioner heraf.

Regler for gødningsplanlægning og gødningsregnskab

Reglerne herfor miljøvurderes ikke, da ændringer i medfør af udledningsbaseret markregulering ikke er af materiel karakter. Der vil i udledningsbaseret markregulering også være krav om indberetning og planlægning, der vedrører bedriften.

1.3.3 Regler fra gødningsanvendelsesbekendtgørelsen

Justerede betingelser for udbringning af kunstgødning med høj ammoniakemission (§ 8)

Betingelserne forventes justeret som følge af opdateret faglig viden. Andre gødningstyper end de, som er omfattet af bekendtgørelsens krav, kan have lige så høj ammoniakemission. Andre metoder til udbringning af gødningen reducerer muligvis ammoniakemissionen lige så godt som de metoder, der kræves efter bekendtgørelsen. Som følge heraf må kravet til udbringningsmetoden justeres for at sikre en lige regulering af de forskellige typer gødninger.

Justeringer og lovtekniske ændringer i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen

Der forventes foretaget en række præciseringer, justeringer og lovtekniske ændringer af regler, som nu findes i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Reglerne om begrænsninger for tildeling af kvælstof og fosfor (harmonireglerne) videreføres

Idet den nye regulerings hovedindhold er regulering af kvælstofudledning, bør det nævnes, at harmonireglerne videreføres uændrede. Reglerne omfatter *det organiske kvælstofarealkrav*, hvorefter der højst må tildeles 170 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar på bedriften og *fosforarealkravet*, der sætter en begrænsning for tildeling af al fosforholdig gødning. En ændring af fosforlofterne, som indgår i fosforarealkravet, vil blive indført i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen allerede i løbet af 2026 bl.a. som følge af opdaterede vandområdeplaner.

1.3.4 Regler fra plantedækkebekendtgørelsen

Efterafgrødetyper og etableringsfrister, samt alternativer til efterafgrøder

Efterafgrødetyper og arter ændres ikke. Derudover bibeholdes forholdet ("omregningsfaktoren") mellem kvælstofeffekten af en efterafgrøde og virkemidler, så længe der ikke er nyt fagligt grundlag til at opdatere kvælstofeffekten af virkemidlerne. Efterafgrødeeffekten er dog omregnet for at indgå i NUAR-udvaskningsberegneren. Effekten af efterafgrøder er således sat til at reducere udvaskning i procent kvælstof, hvor den i dag opgøres i kg kvælstof pr. hektar.

Effekten relateres derudover fortsat til etablerings- og høstdatoer.

Reduceret kvælstofkvote, da denne fortsat vil være en mulighed i basisudvaskningsgrænsen

Det vil fortsat være muligt at anvende reduceret kvælstofkvote som et virkemiddel i UMR.

Markplan og indberetning

Reglerne herfor miljøvurderes ikke, da ændringer i medfør af UMR til markplan og indberetning ikke er af materiel karakter. Der vil med UMR også være krav om indberetning og planlægning, der vedrører bedriften.

BILAG B

2. Miljøforhold

2.a Miljøforhold efter miljøvurderingslovens § 1, der vurderes relevante at adressere i miljøvurderingen

Vand

Herunder kystvand, overfladevand (søer og vandløb) samt grundvand. Det skal bl.a. sikres, at miljøvurderingen indeholder en vurdering af påvirkningen af grundvand ift. forpligtigelserne i vandrammedirektivet og nitratudirektivet ved en ny kvælstofregulering.

Luft

Kvælstofregulering kan have en indvirkning på luftkvalitet herunder emission af ammoniak.

Klimatiske faktorer

Kvælstofreguleringen kan have en indvirkning på drivhusgasudledningerne fra landbruget bl.a. ved at øge kulstoflagringen i jorden og mindske lattergasudledningerne.

Befolkning og menneskers sundhed

Kvælstofreguleringen herunder virkemidler hjælper til at reducere kvælstofudvaskning fra landbruget til vandmiljøet inklusiv til grundvand/drikkevand.

Jordbund og jordarealer

Kvælstofreguleringen og sædskifter kan påvirke jordbundsforhold og arealer, såfremt der foretages større ændringer i arealanvendelsen ud over de sædskifteændringer, der medføres af kvælstofreguleringen i dag.

Den biologiske mangfoldighed, fauna og flora

Kvælstofreguleringen, sædskifte og arealanvendelse kan have en påvirkning på biologisk mangfoldighed, flora og fauna, herunder ift. virkninger på Natura 2000-områderne.

Materielle goder

Miljøvurderingen medtager påvirkningen af materielle goder, da materielle goder kan omfatte landbrugerens økonomi. De økonomiske konsekvenser vil derfor blive beskrevet under dette punkt.

Ressourceeffektivitet

Ressourceeffektiviteten i landbruget eller andre steder i samfundet medtages i miljøvurderingen, da det vurderes relevant grundet reguleringens størrelse.

Vurdering af de indbyrdes forhold mellem disse faktorer

Flere af de konsekvenser, der vil blive behandlet i miljøvurderingen, hænger sammen og påvirker hinanden. Konsekvenserne kan endvidere være forskellige afhængigt af bestemmelserne og forholdet, der miljøvurderes for. Det vil blive behandlet nærmere i miljøvurderingen.

2.b Miljøforhold efter miljøvurderingslovens § 1, der ikke vurderes relevante at adressere i miljøvurderingen

Kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser og arkitektonisk og arkæologisk arv

Miljøvurderingen vil ikke omfatte ordningens påvirkning af kulturarv, da reguleringen vedrører arealer, der allerede i dag er anvendt til landbrug. Det forventes da ikke, at kulturarv mm. vil omfattes.

Større menneske - og naturskabte katastroferisici og ressourceeffektivitet

Reguleringen kan bidrage til klimatilpasning og miljøpåvirkning. Reguleringen vurderes dog ikke at have effekt i forhold til katastroferisici, og eftersom påvirkning på specielt vand herunder grundvand indgår i miljøvurderingen, vurderes det at være fyldestgørende.

Landskab

Miljøvurderingen vil ikke omfatte ordningens påvirkning af landskabet, da reguleringen vedrører arealer, der allerede i dag er anvendt til landbrug.